UITVOERINGSBESLUIT (EU) 2020/1050 VAN DE COMMISSIE

van 15 juli 2020

om Spanje toe te staan biociden die uit in situ gegenereerd stikstof bestaan, toe te laten voor de bescherming van cultureel erfgoed

(Slechts de tekst in de Spaanse taal is authentiek)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EU) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden ([1]), en met name artikel 55, lid 3,

Na raadpleging van het Permanent Comité voor biociden,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) In bijlage I bij Verordening (EU) nr. 528/2012 zijn werkzame stoffen met een gunstiger profiel voor het milieu of voor de gezondheid van mens of dier opgenomen. Producten die deze werkzame stoffen bevatten, mogen daarom volgens een vereenvoudigde procedure worden toegelaten. Stikstof is opgenomen in bijlage I bij Verordening (EU) nr. 528/2012 onder de voorwaarde dat het alleen in beperkte hoeveelheden in gebruiksklare patronen wordt gebruikt.

(2) Stikstof is krachtens artikel 86 van Verordening (EU) nr. 528/2012 goedgekeurd als werkzame stof voor gebruik in biociden van productsoort 18 (insecticiden) ([2]). Biociden die bestaan uit stikstof, zoals goedgekeurd, zijn toegelaten in verschillende lidstaten waaronder Spanje en worden geleverd in gascilinders ([3]).

(3) Stikstof kan ook in situ uit de lucht worden gegenereerd. In situ gegenereerd stikstof is momenteel niet goedgekeurd voor gebruik in de Unie en is noch opgenomen in bijlage I bij Verordening (EU) nr. 528/2012, noch in de lijst van werkzame stoffen die deel uitmaken van het beoordelingsprogramma van bestaande werkzame stoffen in biociden in bijlage II bij Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 1062/2014 van de Commissie ([4]).

(4) Overeenkomstig artikel 55, lid 3, van Verordening (EU) nr. 528/2012 heeft Spanje op 19 november 2019 een aanvraag bij de Commissie ingediend voor een afwijking van artikel 19, lid 1, onder a), van die verordening, met het verzoek toe te staan dat het een toelating verleent voor biociden die bestaan uit in situ uit de lucht gegenereerd stikstof voor de bescherming van het cultureel erfgoed ("de aanvraag").

(5) Cultureel erfgoed kan worden beschadigd door een breed scala aan schadelijke organismen, van insecten tot micro-organismen. De aanwezigheid van deze organismen kan niet alleen leiden tot verval van het cultuurgoed zelf, maar houdt ook het risico in dat deze schadelijke organismen naar andere objecten in de omgeving worden verspreid. Zonder een passende behandeling zouden objecten onherstelbaar beschadigd kunnen worden, waardoor het cultureel erfgoed ernstig in gevaar komt.

(6) In situ gegenereerd stikstof wordt gebruikt om een gecontroleerde atmosfeer met een zeer lage concentratie zuurstof (anoxie) te creëren in permanente of tijdelijke verzegelde behandelingstenten of -kamers voor de bestrijding van schadelijke organismen op cultureel erfgoed. Het stikstof wordt gescheiden van de omgevingslucht en in de behandelingstent of -kamer gepompt, waarbij het stikstofgehalte van de atmosfeer wordt opgevoerd tot ongeveer 99 % en de zuurstof dus nagenoeg volledig uitgeput is. De vochtigheid van het stikstof dat in de behandelingsruimte wordt gepompt, wordt aangepast aan de eisen van het te behandelen object. In de aldus geschapen omstandigheden in de behandelingstent of -kamer kunnen schadelijke organismen niet overleven.

(7) Zoals in de aanvraag is vermeld, konden culturele instellingen (musea, archieven, bibliotheken, centra voor instandhouding en restauratie enz.) dankzij de ontwikkeling van de anoxie-behandeling van cultureel erfgoed met stikstof in de afgelopen decennia, afstappen van het gebruik van de zeer giftige stoffen die voorheen werden gebruikt.

([1]) PB L 167 van 27.6.2012, blz. 1.

([2]) Richtlijn 2009/89/EG van de Commissie van 30 juli 2009 tot wijziging van Richtlijn 98/8/EG van het Europees Parlement en de Raad teneinde stikstof als werkzame stof in bijlage I bij die richtlijn op te nemen (PB L 199 van 31.7.2009, blz. 19).

([3]) Lijst van toegelaten producten, beschikbaar op https://echa.europa.eu/nl/information-on-chemicals/biocidal-products

([4]) Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 1062/2014 van de Commissie van 4 augustus 2014 over het in Verordening (EU) nr. 528/2012 van het Europees Parlement en de Raad bedoelde werkprogramma voor het systematische onderzoek van alle bestaande werkzame stoffen van biociden (PB L 294 van 10.10.2014, blz. 1).

(8) Volgens de door Spanje verstrekte informatie lijkt het gebruik van in situ gegenereerd stikstof de enige doeltreffende techniek voor de bestrijding van schadelijke organismen die zonder risico op beschadiging kan worden gebruikt voor alle soorten materialen en combinaties van materialen in culturele instellingen zonder de macroscopische en moleculaire kenmerken van de objecten te veranderen. Deze techniek kan worden toegepast voor de behandeling van bijzonder gevoelige materialen, zoals etnografisch erfgoed, mummies, hedendaagse kunst, met het oog op de instandhouding ervan.

(9) De methode van anoxie of gemodificeerde of gecontroleerde atmosfeer is opgenomen in norm EN 16790:2016 "Instandhouding van het cultureel erfgoed — Geïntegreerde gewasbescherming (IPM) voor bescherming van cultureel erfgoed" en stikstof wordt in deze norm beschreven als "meest gebruikt" voor het creëren van anoxie.

(10) Er bestaan andere technieken voor de bestrijding van schadelijke organismen, zoals gammastraling, thermische schoktechnieken (hoge of lage temperaturen) en microgolven. Daarnaast kunnen ook andere werkzame stoffen worden gebruikt. Volgens Spanje kent elk van deze technieken echter beperkingen met betrekking tot de materialen waarop zij kunnen worden toegepast.

(11) Zoals in de aanvraag is vermeld, worden andere werkzame stoffen in culturele instellingen nauwelijks gebruikt vanwege hun risicoprofiel. Na behandeling met deze stoffen kunnen de op de behandelde voorwerpen achtergebleven residuen geleidelijk in het milieu terechtkomen, wat een risico vormt voor de menselijke gezondheid. Dit is met name van belang voor de culturele instellingen die open zijn voor bezoekers.

(12) Volgens de aanvraag zou het gebruik van gammastralen DNA-veranderingen kunnen veroorzaken in voorwerpen zoals mummies of objecten in natuurhistorische musea, terwijl hun genetisch materiaal met het oog op verdere studie en analyse intact moet blijven. Bovendien zou het gebruik van gammastralen de bouw van speciale radioactieve faciliteiten vereisen, waarbij de ruimte op een bepaalde manier moet worden uitgerust om te voldoen aan de veiligheidseisen en zouden de aan ioniserende straling blootgestelde personeelsleden moeten worden opgeleid en gemonitord. Dergelijke ingrepen zijn in culturele instellingen nauwelijks uitvoerbaar.

(13) Volgens de informatie in de aanvraag hebben thermische schokken (vries- of warmtebehandelingen) ongewenste effecten op verschillende materialen. Hoge-temperatuurbehandelingen kunnen leiden tot wijzigingen aan het oppervlak van organische materialen, de verweking van lijmen en de kristallisatie van vetten. Volgens Spanje worden hoge-temperatuurbehandelingen nauwelijks toegepast voor de instandhouding van cultureel erfgoed, aangezien veel van de in roerend cultureel erfgoed aangetroffen materialen vetten of eiwitten bevatten (bv. olieschilderijen, tempera, wassen beelden). Bovendien kan een stijging van de temperatuur leiden tot ongewenste chemische reacties. Evenzo kunnen lage-temperatuurbehandelingen de oppervlaktebehandelingen en bekledingen beïnvloeden en condensatie veroorzaken in de ruimten waar de behandelingen worden uitgevoerd.

(14) Zoals in de aanvraag is vermeld, kunnen microgolfbehandelingen warmte genereren, die microscopische en macroscopische veranderingen in cultuurgoederen kan veroorzaken.

(15) Volgens de informatie in de aanvraag is het gebruik van stikstof in cilinders vanwege een aantal praktische nadelen geen geschikt alternatief voor culturele instellingen. Gezien de beperkte inhoud van de cilinders moeten zij frequent worden aangevoerd en in een aparte ruimte worden opgeslagen. De behandeling met stikstof in cilinders zou ook hoge kosten voor de culturele instellingen met zich brengen.

(16) Zoals in de aanvraag is vermeld, hebben tal van culturele instellingen tijdens de afgelopen decennia geïnvesteerd in de bouw van behandelingskamers en de aankoop van stikstofgeneratoren. Vanwege de veelzijdigheid en geschiktheid voor de behandeling van alle materialen wordt anoxie op basis van in situ gegenereerd stikstof op grote schaal gebruikt voor de instandhouding van cultureel erfgoed.

(17) Als van culturele instellingen zou worden gevraagd om verschillende technieken te gebruiken om schadelijke organismen te bestrijden — elk geschikt voor specifieke materialen en objecten — in plaats van één techniek die zij al eerder hebben gebruikt en die geschikt is voor alle materialen, zou dat hen op kosten jagen en het voor hen moeilijker maken erin te slagen af te stappen van het gebruik van gevaarlijkere werkzame stoffen bij hun IPM. Bovendien zou het niet langer gebruiken van faciliteiten en uitrusting die voor anoxie op basis van in situ gegenereerd stikstof zijn verworven, een verlies van eerdere investeringen vormen.

(18) De discussies over een mogelijke afwijking op grond van artikel 55, lid 3, van Verordening (EU) nr. 528/2012 voor in situ gegenereerd stikstof vonden in 2019 plaats in verschillende vergaderingen ([5]) van de deskundigengroep van de Commissie van de autoriteiten die bevoegd zijn voor biociden.

([5]) 83e, 84e, 85e en 86e vergadering van de deskundigengroep van de Commissie van vertegenwoordigers van de autoriteiten van de lidstaten die bevoegd zijn voor de tenuitvoerlegging van Verordening (EU) nr. 528/2012, gehouden in respectievelijk mei 2019, juli 2019, september 2019 en november 2019. De notulen van de vergaderingen zijn te vinden op https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0

(19) Na een eerste soortgelijke aanvraag van Oostenrijk voor een afwijking voor producten bestaande uit in situ gegenereerd stikstof, heeft het Europees Agentschap voor chemische stoffen op verzoek van de Commissie een openbare raadpleging over die aanvraag gehouden waarin alle belanghebbenden hun standpunt kenbaar konden maken. De overgrote meerderheid van de 1 487 ontvangen opmerkingen was positief over de afwijking. Veel respondenten gaven aan welke nadelen aan de beschikbare alternatieve technieken verbonden zijn: thermische behandelingen kunnen bepaalde materialen beschadigen; het gebruik van andere werkzame stoffen laat toxische residuen op kunstvoorwerpen achter die geleidelijk in het milieu terechtkomen; bij gebruik van stikstof in cilinders kan de relatieve vochtigheidsgraad in de behandelingsruimte niet worden gereguleerd, wat nodig is voor de behandeling van bepaalde materialen.

(20) Twee internationale organisaties die musea en cultureelerfgoedlocaties vertegenwoordigen — de Internationale Museumraad en de Internationale Raad voor Monumenten en Landschappen — hebben aangegeven dat zij een aanvraag zullen indienen om in situ gegenereerd stikstof te laten opnemen in bijlage I bij Verordening (EU) nr. 528/2012, hetgeen de lidstaten in staat zou stellen producten die bestaan uit in situ gegenereerd stikstof toe te laten zonder dat een afwijking overeenkomstig artikel 55, lid 3, van die verordening nodig is. Het kost echter tijd om een dergelijke aanvraag te beoordelen, de stof in bijlage I bij Verordening (EU) nr. 528/2012 op te nemen en producttoelatingen te verkrijgen.

(21) Uit de aanvraag blijkt dat er in Spanje geen geschikte alternatieven voorhanden zijn omdat de alternatieven niet geschikt zijn voor de behandeling van alle materialen, of andere praktische nadelen hebben.

(22) Op grond van al deze argumenten moet worden geconcludeerd dat in situ gegenereerd stikstof essentieel is voor de bescherming van cultureel erfgoed in Spanje en dat er geen geschikte alternatieven beschikbaar zijn. Spanje moet dan ook toestemming krijgen om het op de markt aanbieden en het gebruik van biociden die bestaan uit in situ gegenereerd stikstof toe te staan voor de bescherming van cultureel erfgoed.

(23) De eventuele opneming van in situ gegenereerd stikstof in bijlage I bij Verordening (EU) nr. 528/2012 en de daaropvolgende toelating door de lidstaten van producten die bestaan uit in situ gegenereerd stikstof, vergen tijd. Het is daarom wenselijk een afwijking toe te staan voor een termijn die zou volstaan voor de afronding van de onderliggende procedures,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

Spanje mag het aanbieden op de markt en het gebruik van biociden die bestaan uit in situ gegenereerd stikstof voor de bescherming van cultureel erfgoed tot en met 31 december 2024 toestaan.

Artikel 2

Dit besluit is gericht tot het Koninkrijk Spanje.

Gedaan te Brussel, 15 juli 2020.

Voor de Commissie
Stella KYRIAKIDES
Lid van de Commissie